

Hajdúnánás helynevei

Pásztor Éva – Reszegi Katalin

2025.03.21.
Hajdúnánás

Magyar Nemzeti Helynévtár Program
2022-2032

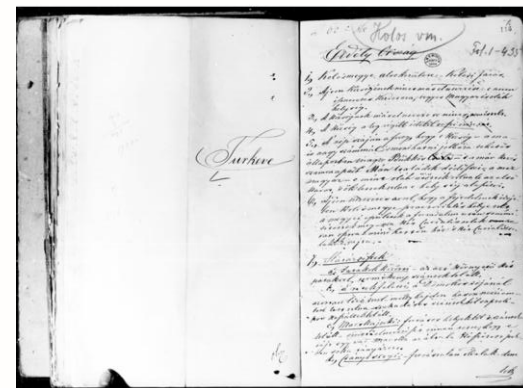
mnhp.unideb.hu

A program célja

- a magyar nyelvterület helyneveit összegyűjtse és dokumentálja
- helynév:
 - nemcsak hivatalos név
 - az ún. népi nevek

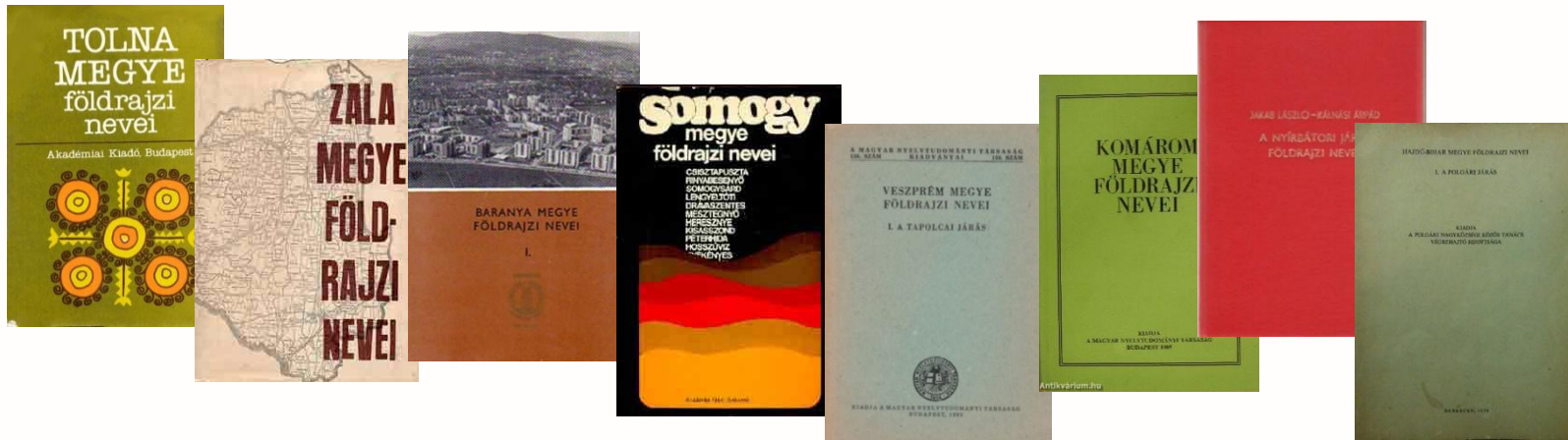
Helynévgyűjtés

- 1817. Teleki József, a Magyar Tudós Társaság első elnöke: a magyar helynévanyag összeállításának szükségessége
- az elmúlt két évszázad során váltakozó lendülettel folyó gyűjtőmunka
- 19. század: az Akadémia rendszeresen hirdetett meg a magyar helynevek feltárására irányuló pályázatokat
- az első sikeres vállalkozás: Pesty Frigyes helynévgyűjtése
 - pl. ebből a hajdúvárosok kimaradtak

Helynévgyűjtés

- 20. század 30-as–40-es éveiben Erdélyben Szabó T. Attila érdeméből éledt újjá ez a kutatási irány
- 20. század második fele: az MTA Nyelvtudományi Intézete irányításával folyt ilyen irányú munka => több megye névanyagát összegyűjtötték, de aztán ez elakadt

Kovács 1927 = Kovács Máté, Néprajzi anyag Hajdúszoboszlóról. 1927. DE, (K 22). A 43-45. oldalon kb. 50 előnyelvi név szótárszerű felsorolásban.

Helynévgyűjtés

A 21. század elején:

- A határon túli magyarok lakta régiókban a magyar nyelv területi és lélekszámbeli visszaszorulása
- A modernizáció, az életforma rohamos változása => a hagyományos szellemi értékek visszaszorulása
- A helynevek a nyelvi-kulturális örökségnek, a lokális identitástudatnak a fontos részei => feltárásuk napjainkban kulturális leletmentésnek tekinthető

- A Magyar Tudományos Akadémia a Nemzeti Kutatási Programok részeként támogatást nyújt e feladat elvégzéséhez
- nyelvészek, néprajzosok, történész, levéltáros, régész, geográfus, térképészek
- A programban részt vevő **intézmények:**

Debrecen

Budapest (ELTE, Károli)

Piliscsaba

Szombathely

Veszprém

Pécs

Szeged

Miskolc

Eger

Nyíregyháza

határon túl:

Kolozsvár

Nagyvárad

Marosvásárhely

Beregszász

Pozsony

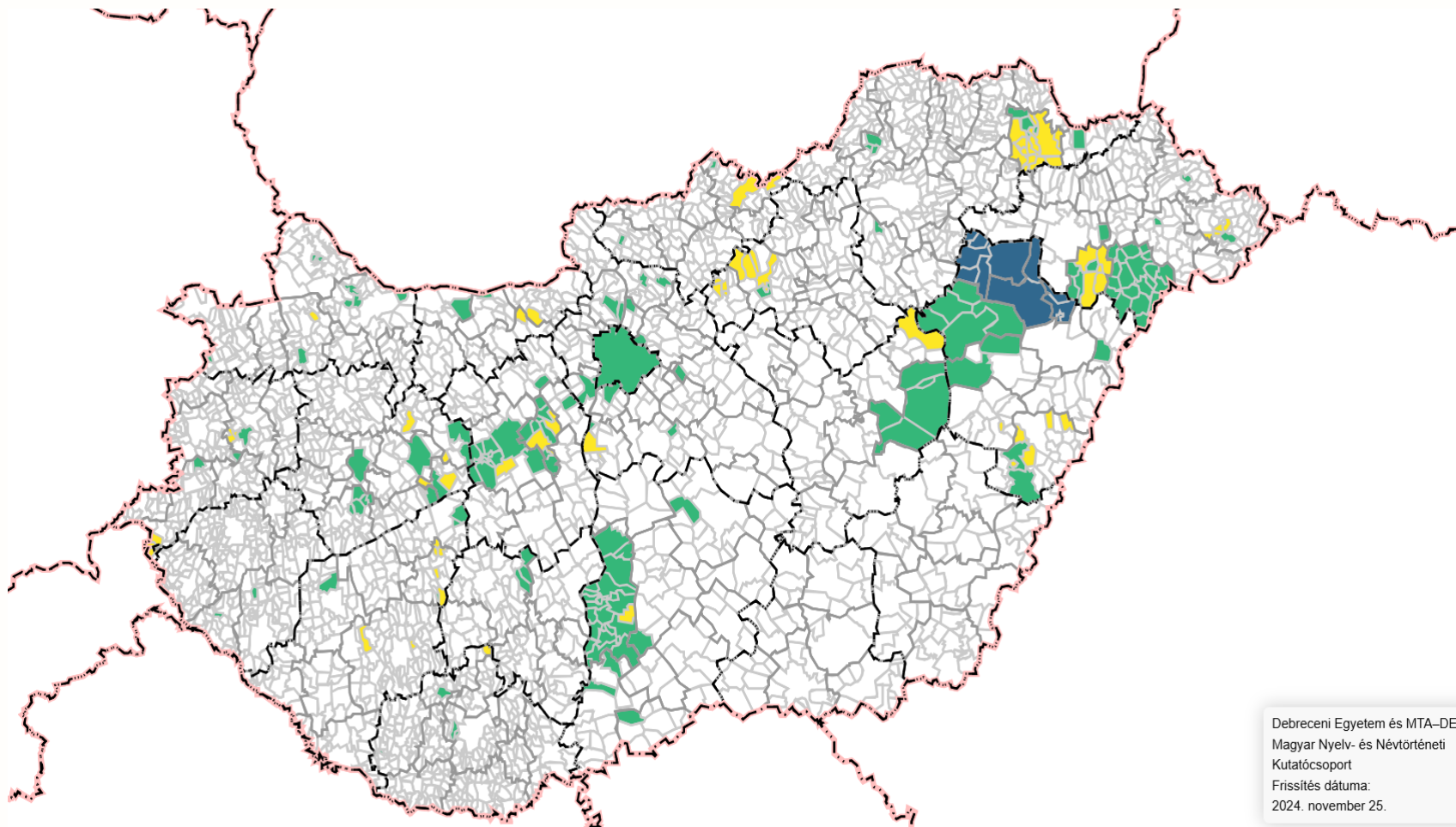
Nyitra

Komárom

Maribor

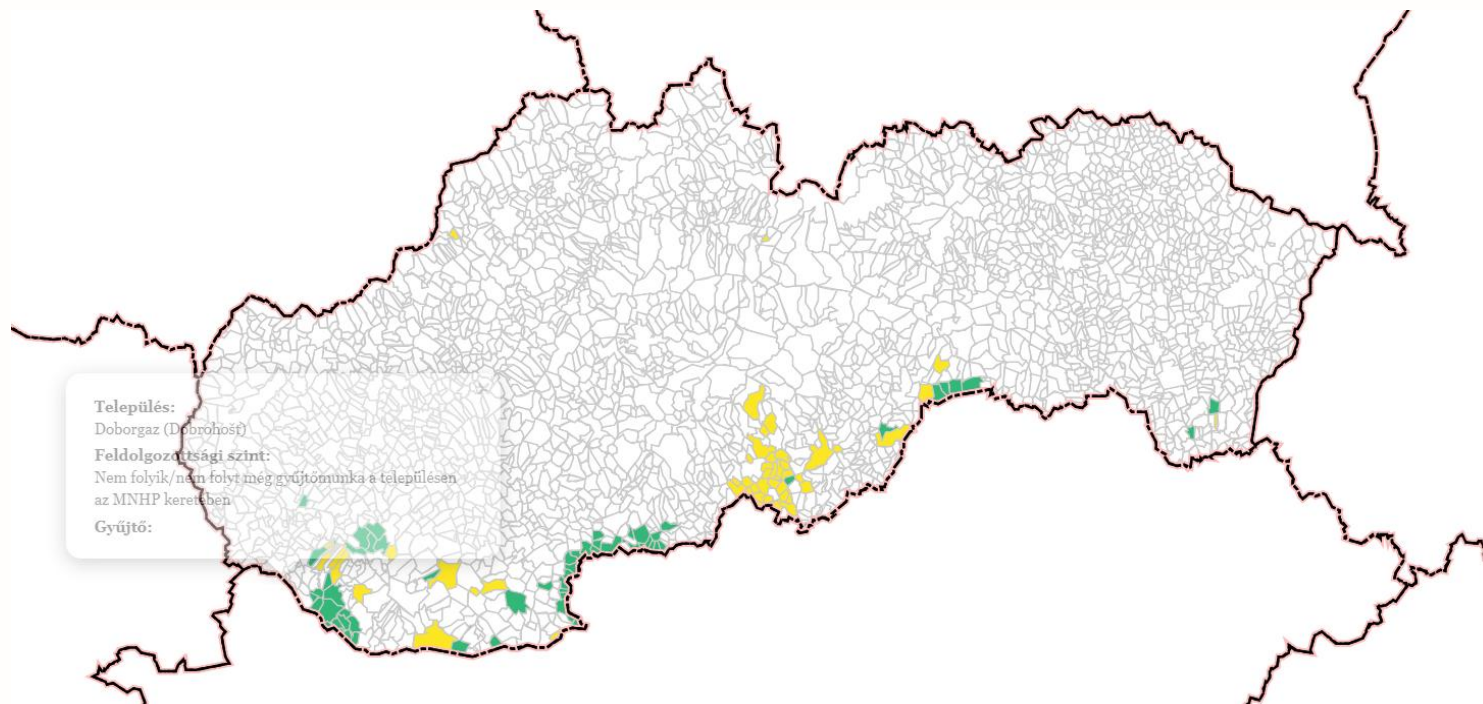
Újvidék

MNHP

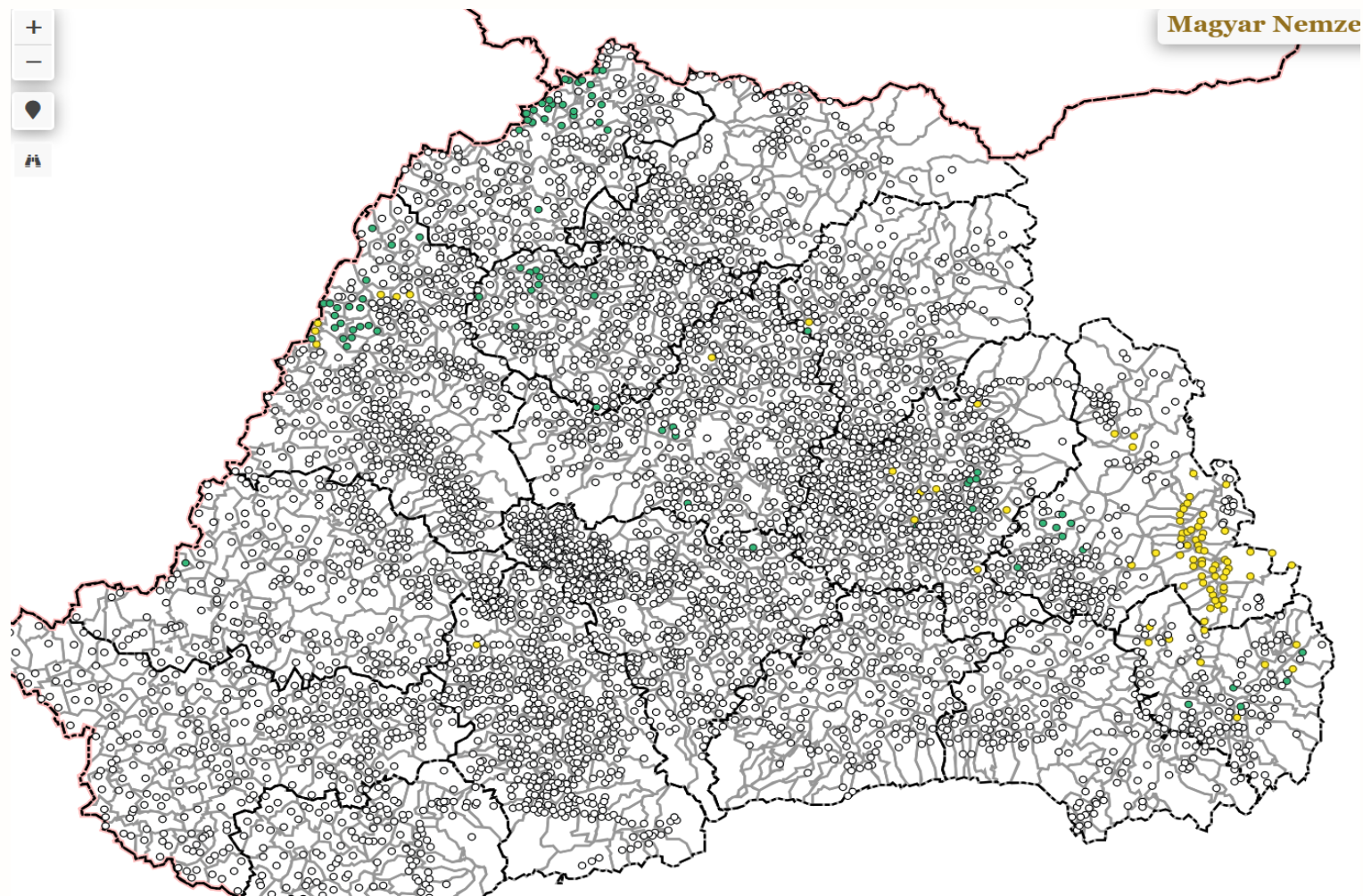

Debreceni Egyetem és MTA–DE
Magyar Nyelv- és Névtörténeti
Kutatócsoport
Frissítés dátuma:
2024. november 25.

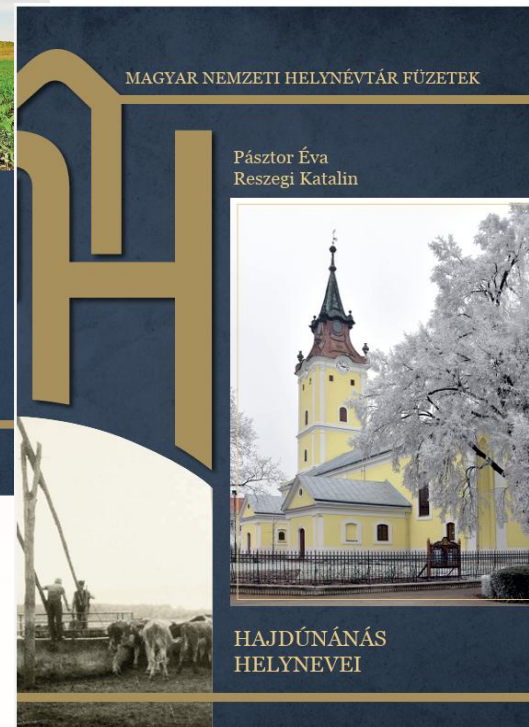
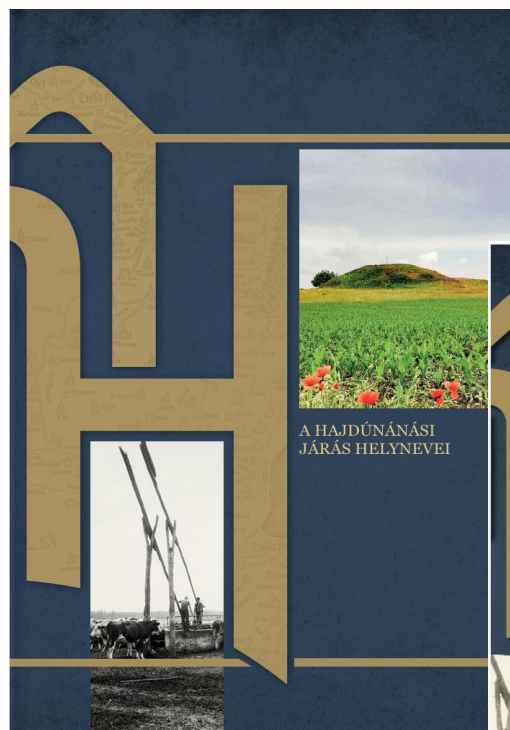
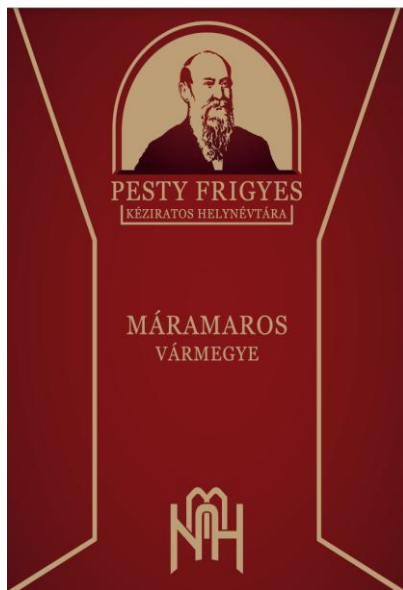
MNHP

MNHP

Kiadványok

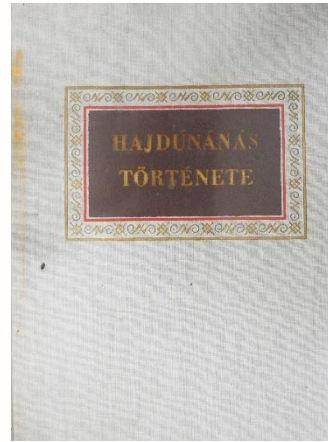
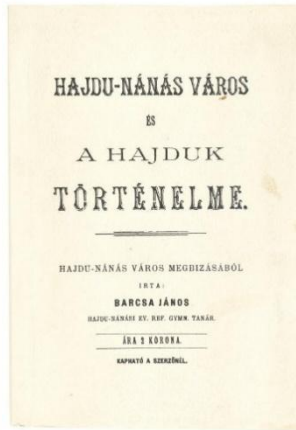

A gyűjtési folyamatról

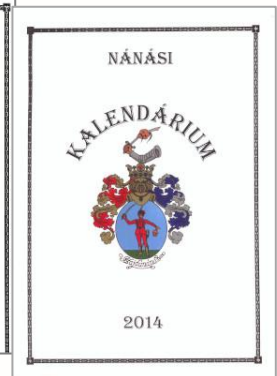
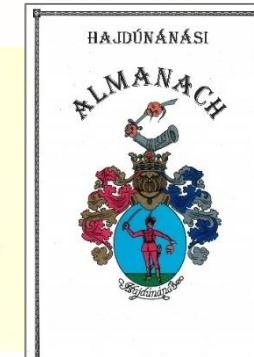
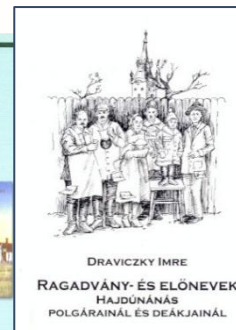
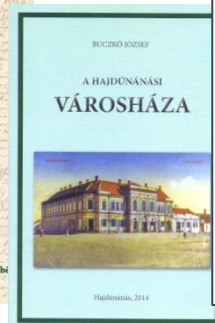
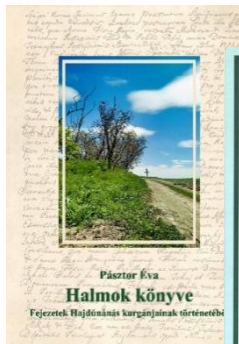
- A település általános jellemzőinek megismerése, településtörténeti munkák
- Történeti adatok feltárása
 - Régi térképek, levéltári anyagok
- Élőnyelvi interjúk lefolytatása
- A szótár összeállítása (szócikkek, térképek)

Hajdúnánás – a település története

- A teljes településtörténet

- Nánási Füzetek

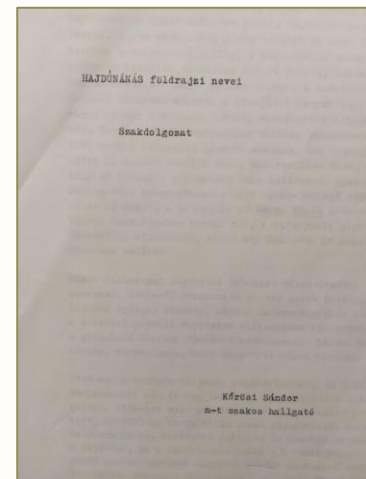

További források, szakmunkák

- Nánási Újság
- Könyvtár kéziratára
- További névtani tanulmányok

Nánási kötet

- településtörténet: Szálkai Tamás
- élőnyelvi gyűjtés:
 - Kőrösi Sándor 1972. Adatközlők voltak: Alföldi András (75), Dombi Lajos (47), Dráviczki Imre (79 éves), ifj. Dráviczki Imre (51), Dráviczki Julianna (43)
 - Draviczky Imre 1986. Adatközlők voltak: Aszalós László, Balogh József, Csíszár Imre, Draviczki Imre, Draviczki Sándor, Fekete Miklós, Gál Miklós, Hadas Imre, Jenei László, Kállai László, Kanda László, Kiss Ferenc, özv. Kiss Jánosné, Máró József, Török András, Zágonyi István

Élőnyelvi helynévgyűjtés

- Pásztor Éva 2012. Adatközlők voltak: Bagosi Istvánné Bacskai Erzsébet (78 éves), Bodnár Miklós (79), Bozán András (62), Bozán Andrásné Héja Piroska (62), Daróczi Sándor (95), Dombi Lajos (81), Dombi Lajosné Mezei Margit (69), Dombi Miklós (69), Dombi Miklósné Horváth Juliánna (61), Éles Sándorné (84), Éliás Zoltán (83), Éliás Zoltánné Máró Zsuzsánna (82), Herperger Józsefné Molnár Ilona (80), Ilyés Lajos (80), Ilyés Lajosné Papp Zsuzsánna (76), Kállai Sándor (77), Kállai Sándorné Varga Juliánna (75), Lantos Eszter (88), Máró Gábor (72), Máró Gáborné Kállai Zsófia (69), Mikó Imre (80), Mirkó Sándorné Vitányi Katalin (87), Molnár Márton (69), Nábrádi Miklósné Daróczi Róza (84), Nagy Lajosné Mészáros Margit (90), Nagy Miklósné Dózsa Zsófia (55), Nyakó Imre (84), Nyakó Imréné Török Mária (77), Oláh József (53), Ötvös Lajos (74), Pásztor Gáborné Boros Zsuzsánna (90), Pók Istvánné Molnár Juliánna (78), Révész József (87), Síró János (91), Stefán Ferenc (71), Szilágyi Lajos (80), Tóth Imre (77), Vadnai Lajos (61), Vágó Antalné Ötvös Klára (92), Varga Lajos (76).

Doktori (PhD) értekezés

Hajdúnánás határneveinek névrendszertani vizsgálata

Pásztor Éva

Debreceni Egyetem
BTK
2013

Élőnyelvi helynévgyűjtés

- Reszegi Katalin 2024. Adatközlők voltak: Balogh Zsigmond (67 éves), Bódi László (80), Dobos Antal (77), Fazekas Miklós (66), Hadadi Imre (83), Hadadi Imréné Csohány Zsuzsánna (75), Kutasi Imre (28), Molnár Antal (86), Ormós Miklós József (69), Ormós Miklós Józsefné Pálóczi Magdolna Zsuzsánna (60), Papp Imre (75), Péter Imre (64), Reszegi Gábor (66), Reszegi Gáborné Ádám Katalin (66), Reszegi Sándor (67), Szólláth Zoltán (52), Veres Barnabás (52)

Fotók

- Hajdúnánás képekben régen és most
- könyvtár
- Szólláth Zoltán, Füz László, Veres Barnabás, Harangi Mária, Lakatos Attila stb.
- Pásztor Éva
- saját képek
- Civertan

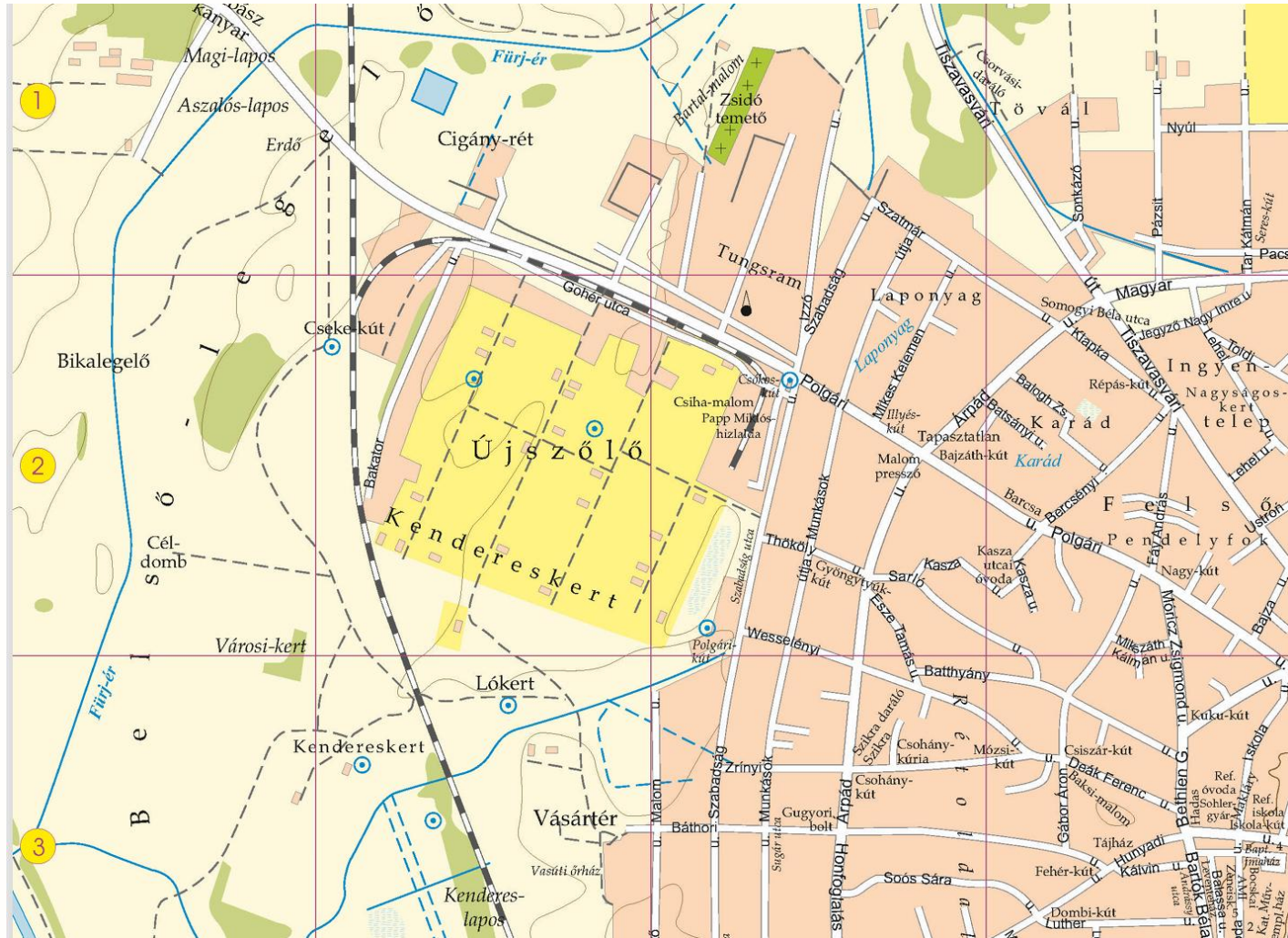

Szócikkek felépítése

szócikkek száma: 1478

Laponyag 1. 2024: *Laponyag | A Pendejfkónál is laposab, még a nyóucvanas éivegben is ált a kert hátujjába a víz, lefele nádas vóut.* 1990: *Laponyag*, 1982: *Laponyag*, 1972: *Laponyag*, 1937: *Laponyag | lapos, vizes utca.* — Településrész a belterület északnyugati felén, a Polgári út és a Mikes Kelemen utca határolja. Egykor a település legszegényebbjei laktak itt. Nevét a helybeliek azzal hozzák összefüggésbe, hogy a terület lapos, lapályos, ahol a talajvíz gyakran megjelenik. A *laponyag* szó a hajdúnánási határban halmok nevében 'kiemelkedés' jelentésben szerepel, újabban ettől eltérően 'lapos, vizes, zsombékos hely' jelentésben használják. A hely megnevezése átvonódott az itt induló kis ér megjelölésére, és a városrész nevévé is vált. Vö. Laponyag 2. — DRAVICZKY 1990: 112, ÉGy., FKNT., KISS 1937: 63, KÖRÖSI 1972: 12, 13, TESz., TIMÁRI 1982: 1. — T28-C2.

Térkép: Schwarcz Gyula

Hajdúnánás helynevei

- Nagyszerű elődök munkáihoz kapcsolódik
- Nagyon köszönjük mindenkinek a segítséget!

Hajdúnánás helynevei

- Feladatsorok a kötetekhez

Hajdúnánás helynevei

1. Milyen települések találhatók a Hajdúnánási járásban?

Történeti háttér

2.a. Mikori Nánás első írásos említése?
2.b. Mikori a korponai kiváltságlevelé?
2.c. Hányszor néptelenedett el a település, és mikor?
2.d. Hogyan használták a földet a hajdútelepítést követően?

2.e. Mikor indult meg az oktatás a városban?
2.f. Melyik vármegyéhez tartozott a település a középkorban?

Szócikkek

3. Milyen típusú helyet jelöl a *Dávidka*?
Mikori a legkorábbi adata?
Melyik szomszédos településre nyúlik át a terület?
Mitől kapta a nevét?

4. Mi látható a képen?

Segítségképpen kikeresethet a következő szócikkeket: *Bocskai utca, Dorogi utca, Hajdú utca, Karád, Kocsuth utca, Kőtaraszkodó tér*

Felismered a bal oldalon látható épületet?

5. Mi látható a képen?

Ki építette és mikor?
Hogyan használták a második világháború után?

6. Miről kapta a nevét a *Szelet kocsmája*?
Hol állt?
Kinek a neve kötődik a 20. század első felében ehhez a helyhez?
Milyen funkcióban működött az épület?

7. Hol állt a *Morgó kocsmája*?
Mikortól vannak adatok az épületről?

8. Mi volt a *Nájlón*?
Miért kapta ezt a nevet?

9. Mikor nyílt meg a *Fürdő*?

10. Hol volt az *Úri kaszinó*?

11. A *Debreceeni kapu* szócikkbe alapján hány kapuja volt régen Hajdúnánásnak?
Mi volt a Debreceeni kapu másik neve?
Hol látható a kapuk makettyja?

Köszönjük
a figyelmet!

A programot
a Magyar Tudományos Akadémia
támogatja, és a Debreceni Egyetem
Magyar Nyelvtudományi Tanszéke
koordinálja.